Стеценко Володимир Валерійович,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління персоналом,
економіки праці та економічної теорії;
Кондрєв Павло Володимирович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
Полтавський університет економіки і торгівлі

МІКРОФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЯК ДРАЙВЕР ВІДНОВЛЕННЯ ПОВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Повоєнний період в Україні передбачає масштабне відновлення економічної системи, зокрема виробничих потужностей, фінансових потоків та соціальної інфраструктури. З огляду на обмеженість державних ресурсів та масштаб руйнувань, що спричинені війною, ефективність традиційних фінансових механізмів може бути недостатньою для швидкої підтримки підприємств і домогосподарств. У цих умовах мікрофінансові інструменти здатні забезпечити необхідну гнучкість і оперативність у фінансуванні локальних економічних ініціатив.

Мікрофінансування як економічний інструмент передбачає надання малих кредитів, грантів, субсидій та управління локальними фінансовими ресурсами для підтримки економічної діяльності на рівні домогосподарств і малого бізнесу. Ефективність мікрофінансування особливо висока у випадках, коли доступ до традиційних банківських послуг обмежений або затруднений через руйнування фінансової інфраструктури та підвищені ризики неповернення кредитів.

Важливо підкреслити, що мікрофінансування не обмежується лише наданням коштів: воно передбачає системний підхід до підтримки підприємницької діяльності, включно з навчанням фінансової грамотності, консультаціями з управління бізнесом та моніторингом використання ресурсів. Такий комплекс заходів забезпечує більш ефективне використання наданих коштів та підвищує стійкість економічних процесів у громадах, які постраждали від війни.

Крім того, теоретична база мікрофінансування опирається на міжнародний досвід: успішні приклади з Південно-Східної Азії, Африки та Латинської Америки демонструють, що підтримка малого бізнесу через мікрокредити і гранти не лише сприяє економічному відновленню, але й формує соціальну згуртованість, підвищує зайнятість та стимулює локальні ринки праці. Це підтверджує, що мікрофінансування у повоєнний період України може стати не просто інструментом відновлення економіки, а основою для формування стійких і самодостатніх громад.

Мікрофінансові механізми у повоєнний період дозволять оперативно забезпечити фінансову підтримку підприємців і домогосподарств, що прагнуть

відновити або розширити економічну діяльність. Мікрокредити можуть стати основним інструментом для швидкого відновлення виробничих потужностей, закупівлі обладнання та матеріалів, а також запуску логістичних і збутових процесів. Гранти здатні стимулювати інноваційні та соціально значущі проекти, що впливатимуть на розвиток локальної інфраструктури та підвищення якості життя громад. Субсидії, у свою чергу, зменшують фінансове навантаження на підприємства і домогосподарства, дозволяючи їм спрямовувати ресурси на продуктивні інвестиції та довгострокове відновлення.

Особливу роль у відновленні відіграють локальні фінансові ініціативи, включно з кооперативними фондами та краудфандинговими платформами, які акумулюють ресурси громад для спільного відновлення підприємств і критичної інфраструктури. Така взаємодія локальних і централізованих механізмів забезпечує гнучке реагування на потреби конкретних секторів економіки та підвищує ефективність відновлювальних процесів. Поєднання державної підтримки, міжнародної допомоги та локальних ініціатив створює синергічний ефект, який дозволяє більш раціонально використовувати обмежені ресурси та пришвидшити економічне відновлення.

Очікуваний економічний та соціальний ефект від застосування мікрофінансових інструментів у повоєнний період є багаторівневим і взаємопов'язаним. *По-перше*, відновлення малого та середнього бізнесу сприятиме створенню нових робочих місць, підвищенню доходів домогосподарств та активізації внутрішнього попиту. *По-друге*, фінансова підтримка локальних ініціатив стимулюватиме розвиток малого підприємництва, що є ключовим фактором стійкості економіки і запорукою зменшення соціальної напруги у громадах. *По-третє*, доступ до ресурсів через мікрофінансові механізми може залучити додаткові інвестиції з боку приватного сектору та міжнародних донорів, створюючи ефект мультиплікації та підвищуючи масштаб відновлення економіки.

Соціальний аспект полягає у зміцненні довіри в громадах, формуванні культури відповідального використання фінансових ресурсів та підвищенні соціальної згуртованості. Підтримка локальних економічних ініціатив забезпечує не лише економічне відновлення, але й створює передумови для стабільного розвитку громад, що є критично важливим у контексті наслідків війни.

Ефективність мікрофінансових інструментів значною мірою залежатиме від впровадження систем контролю та управління ризиками. Для цього необхідне використання цифрових платформ, що забезпечують прозорий облік кредитів, грантів та субсидій, дозволяючи відстежувати ефективність їх використання та зменшувати ризики нецільового витрачання коштів. Регулярні аудити та незалежний нагляд сприятимуть своєчасному виявленню порушень і забезпечать надійність фінансових потоків. Крім того, програми підвищення фінансової грамотності для підприємців і домогосподарств підвищують

здатність ефективно використовувати надані ресурси, знижують ризики неповернення кредитів і забезпечують більш стабільну роботу мікрофінансових систем у масштабах повоєнного відновлення.

Таким чином, мікрофінансові механізми можуть стати ключовим інструментом відновлення соціально-економічного становища України у повоєнний період. Вони забезпечують швидкий та гнучкий доступ до фінансових ресурсів для малого та середнього бізнесу, сприяють створенню робочих місць і підвищенню доходів домогосподарств, а також стимулюють розвиток локальних економік. Комплексна взаємодія державної підтримки, міжнародної допомоги та локальних ініціатив дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів і мінімізувати ризики, водночас формуючи умови для стабільного і стійкого економічного розвитку. У результаті мікрофінансові інструменти не лише відновлюють економічну активність, але й створюють передумови для соціальної стабільності та довгострокового розвитку громад, що постраждали від війни.

Список використаних джерел

1. Синенко О. О., Танклевська Н. С. Теоретичні аспекти мікрофінансування: форми, моделі та вплив на розвиток підприємництва. *Агросвіт*. 2021. № 13-14. С. 32–40. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.13-14.32